

STUDENTSKÉ PŘÍSPĚVKY

Problematická právní úprava osvojení s mezinárodním prvkem ve vztahu k Ukrajině

Iva Kožená*

Důvodem, který vedl k napsání tohoto příspěvku je rostoucí počet případů osvojení s mezinárodním prvkem¹ na území České republiky, právě ve vztahu k Ukrajině problematických.² Jedná se o případy nezletilých dětí, které jsou státními příslušníky Ukrajiny, ale žijí na území České republiky. Tyto děti se zpravidla na území České republiky již narodily. Jejich otec není znám a matka, která je státní občankou Ukrajiny, nemá zájem o dítě pečovat. Tato situace je výchozím bodem pro poskytnutí souhlasu s osvojením dítěte. Vzhledem ke skutečnosti, že ve většině případů se jedná o dítě fyzicky i psychicky zdravé, je zájem o jeho osvojení ze strany českých občanů.

Dalo by se říci, že výše uvedené je popisem ideální situace pro realizaci osvojení dítěte bez trvalého rodinného zázemí. Na jedné straně zde stojí zdravé dítě, jehož rodiče nemají zájem se o něj starat, resp. otec není znám a matka poskytl souhlas s osvojením dítěte.³ Na druhé straně jsou zde zájemci o osvojení dítěte, připravení dítě přijmout do rodiny. Vzhledem k přístupu matky je nejprve rozhodnuto o umístění dítěte do kojeneckého ústavu. Český soud poté stanoví dítěti opatrovníka a zahájí řízení o umístění dítěte do tzv. preadopční péče žadatelů o osvojení.⁴ Na základě rozhodnutí soudu je dítě, nevyskytnou-li se žádné překážky, umístěno do preadopční péče žadatelů. Tím bohužel pozitivní vývoj řízení o osvojení končí. Negativním důsledkem je, že děti, které se někdy i ve věku

několika měsíců dostávají do českých rodin, zůstávají i několik let v preadopční péči žadatelů, aniž je rozhodnuto o osvojení.

Základem problematické právní úpravy v otázce osvojení ve vztahu mezi ČR a Ukrajinou se stala dvoustranná smlouva o právní pomoci v občanských věcech. Lze říci, že obecně se od bilaterální smlouvy o právní pomoci očekává pružnější řešení vzájemných vztahů mezi dotčenými státy. To ovšem nelze konstatovat v případě osvojování ukrajinských dětí, které ovšem nežijí na Ukrajině, ale jsou umístěny v českých kojeneckých ústavech, dětských domovech, nebo žijí v rodině českých občanů v tzv. preadopční péči.

Příčiny celého problému lze spatřovat v několika skutečnostech. První otázkou, která se v souvislosti s touto problematikou nabízí je, jak se dostaly ukrajinské děti do České republiky. Jde především o děti osob, které na naše území přišly za prací, o děti, které přicestovali do ČR s poručníkem, ten je pak přenechal českým občanům za účelem osvojení a o děti prostítek – státních příslušnic Ukrajiny.

Pokud se výše uvedené situace vyskytly ještě v době před ratifikací zmíněné dvoustranné smlouvy o právní pomoci, nebylo jejich řešení tak komplikované. Situace byly řešeny v souladu se ZMPS. ČR byla v té době vázána Smlouvou o právní pomoci a právních vztazích ve věcech občanských, rodinných a trestních z roku 1982, která zakotvila jako právo rozhodné

* Mgr. Iva Kožená, externí doktorandka, Katedra mezinárodního a evropského práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Brno

¹ Osvojení (ve smyslu nezrušitelného osvojení) lze definovat jako trvalé umístění dítěte bez stálého rodinného zázemí do rodiny osvojitelů, kdy mezi dítětem a jeho osvojitelem vzniká takový vztah, jaký existuje mezi přirozenými rodiči a dítětem, se všemi právy a povinnostmi, které z tohoto vztahu vyplývají, za současného zániku vztahu mezi dítětem a jeho původními rodiči. Osvojení s mezinárodním prvkem lze obecně vymezit jako soukromoprávní vztah, který v některém svém prvku má vztah k zahraničí, čímž přesahuje svým významem území jednoho státu (konkrétně se jedná o státní příslušnost osvojovaného dítěte).

² NOVOTNÁ, V.: Osvojování ukrajinských dětí, Právo a rodina, 2004, č. 4, str. 10.

³ V těchto případech je poskytován tzv. blanketový souhlas s osvojením, který je zvláštní formou souhlasu k osvojení. Jedná se o souhlas daný neadresně – bez znalosti konkrétního zájemce o osvojení. Jde tedy o souhlas, který předchází celému řízení o zprostředkování osvojení i samotnému řízení o osvojení dítěte.

⁴ Podle ust. čl. 17 Evropské úmluvy o výkonu práv dětí není přípustné, aby došlo k osvojení dítěte, nebylo-li dítě v tzv. preadopční péči budoucích osvojitelů. Doba, po kterou by mělo být dítě v péči budoucích osvojitelů před rozhodnutím o osvojení, by měla být dostatečně dlouhá na to, aby bylo možné spolehlivě posoudit vznikající vztahy mezi osvojitelem a dítětem. V souladu s tímto požadavkem EÚOD je ustanovení § 69 zákona o rodině, které stanoví minimální dobu, po kterou je dítě v péči potencionálních osvojitelů, na tři měsíce. Nebrání však tomu, aby, je-li to třeba (např. s ohledem na zdravotní stav dítěte), byla tato doba delší.

právní řád ČR a založila pravomoc českých soudů.⁵ V souladu s § 2 ZMPS byla aplikována tato smlouva. Řadu případů osvojení ukrajinských dětí se ovšem nepodařilo vyřešit a ratifikace dvoustranné smlouvy z roku 2002, v důsledku které pozbyla předchozí smlouva z roku 1982 platnosti, tuto situaci značně zkomplikovala.

SOUČASNÉ PRAMENY PRÁVNÍ ÚPRAVY

Nejvýznamnějším dotčeným právním předpisem je **Smlouva o právní pomoci mezi Českou republikou a Ukrajinou v občanských věcech** (dále SPPOV),⁶ která nabyla účinnosti dne 8. 11. 2002, v důsledku čehož pozbyla platnosti Smlouva o právní pomoci a právních vztazích ve věcech občanských, rodinných a trestních z roku 1982.⁷ Dále je třeba vycházet z ustanovení **Zákona o manželství a rodině na Ukrajině**, který komplexně upravuje otázku osvojení i v rovině mezinárodní. Tento zákon byl k 1. 1. 2004 novelizován. V důsledku této novelizace bylo zrušeno Usnesení Kabinetu ministrů Ukrajiny,⁸ které upravovalo způsob předávání dětí, které jsou ukrajinskými státními občany k osvojení cizími státními příslušníky. Tato problematika se stala součástí zákona o manželství a rodině na Ukrajině.⁹

Současně je třeba si uvědomit, že Ukrajina je členským státem ÚOPD, ale nikoli Haagské ÚoSMO, která upravuje postup v řízení o osvojení.¹⁰

PRÁVO ROZHODNĚ PRO OSVOJENÍ VE VZTAHU S UKRAJINOU

Nejprve je třeba si uvědomit, že v souladu s ustanovením Ústavy ČR¹¹ a současně ustanovení ZMPS¹² nelze aplikovat úpravu obsaženou v ZMPS, ale bude dána aplikační přednost mezinárodní smlouvě, kterou je právě SPPOV.

Problematiku osvojení upravuje SPPOV tak, že osvojování dětí, jeho zrušení, nebo prohlášení za neplatné se řídí právním řádem smluvní strany, jejímž občanem je osvojované dítě v době podání návrhu na osvojení.¹³ V tomto případě tedy právním řádem Ukrajiny. Dotčeným právním předpisem Ukrajiny je **Zákon o manželství a rodině na Ukrajině**. Stejným právním řádem se bude řídit otázka nezbytnosti poskytnutí souhlasu dítěte s osvojením, jakož i jeho zákonného zástupce a příslušného orgánu.¹⁴

KOMPETENTNÍ ORGÁN V ŘÍZENÍ O OSVOJENÍ

Záležitosti spojené s osvojením dítěte spadají na Ukrajině do působnosti okresních oddělení školství měst Kyjeva a Sevastopolu. Vedle toho existují orgány péče o děti a opatrovnictví, které jsou pověřeny sociálně-právní ochranou dětí. Pokud se tento orgán dozví o dítěti, o které nemohou pečovat jeho rodiče, provede šetření a v případě potvrzení informací umístí dítě do státního ústavu. Vedoucí tohoto ústavu oznámí přijetí dítěte okresnímu oddělení školství v Kyjevě nebo Sevastopolu. Pracovníci oddělení školství provedou vlastní šetření a dítě zařadí do seznamu k osvojení občany Ukrajiny. Pokud se nepodaří dítě do jednoho měsíce umístit do rodiny ukrajinského občana, postoupí informace o dítěti tento orgán Ministerstvu vzdělávání Autonomní republiky Krym a krajským školským úřadům, které zařadí dítě do širší evidence. Pokud se ani v této širší rovině nepodaří dítě umístit do rodiny na Ukrajině, postoupí se informace o dítěti Středisku pro osvojení.¹⁵ Z výše uvedeného je zřejmé, že i v právním řádu Ukrajiny je uplatněn princip subsidiarity mezinárodního osvojení. Aby mohlo být dítě osvojeno mimo území Ukrajiny, musí být v evidenci Střediska pro osvojení minimálně po dobu jednoho roku za splnění podmínky, že nebyla nalezena možnost dítěte umístit do rodiny na Ukrajině. Žádost o osvojení ukra-

⁵ Čl. 35 odst. 1, „Osvojení nebo jeho zrušení se řídí právním řádem smluvní strany, jejímž občanem je osvojitel v době podání návrhu na osvojení nebo na jeho zrušení.“ A čl. 35 odst. 4 „K řízení ve věcech osvojení nebo jeho zrušení je dána pravomoc orgánů smluvní strany, jejímž občanem je osvojitel v době podání návrhu na osvojení nebo jeho zrušení.“

⁶ Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o Smlouvě mezi Českou republikou a Ukrajinou o právní pomoci v občanských věcech, publikováno pod č. 123/2002 Sb.m.s..

⁷ Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 16. 5. 1983 o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o právní pomoci a právních vztazích ve věcech občanských, rodinných a trestních, publikováno pod č. 95/1983 Sb.

⁸ Usnesení č. 775/1996 z 20. 7. 1996, materiály poskytnuty Ministerstvem spravedlnosti ČR.

⁹ <http://www.msp.justice.cz>, Usnesení Kabinetu ministrů Ukrajiny ze dne 20. 7. 1996, publikováno pod č. 775.

¹⁰ NOVOTNÁ, V.: Osvojování ukrajinských dětí, *Právo a rodina*, 2004, č. 4, str. 10.

¹¹ Čl. 10, věta druhá Ústavy ČR, „stanoví-li mezinárodní smlouva, něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.“

¹² Ustanovení § 2 ZMPS, „ustanovení tohoto zákona se použije jen pokud nestanoví něco jiného mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána.“

¹³ Ustanovení čl. 36 odst. 1 SPPOV, „Osvojení, jeho zrušení nebo prohlášení za neplatné se řídí právním řádem smluvní strany, jejímž občanem je osvojované dítě v době podání návrhu na osvojení.“

¹⁴ Ustanovení čl. 36 odst. 2 SPPOV.

¹⁵ NOVOTNÁ, V.: K osvojování ukrajinských dětí, *Právo a rodina*, 2004, č. 4, str. 13.

jinského občana cizím státním příslušníkem se podává Středisku pro osvojení dětí při ministerstvu vzdělávání Ukrajiny.

PODMÍNKY OSVOJENÍ DÍTĚTE

K osvojení lze dle právního řádu Ukrajiny přistoupit pouze tehdy, pokud oba rodiče dítěte:

- zemřeli, nebo byli prohlášeni za mrtvé,
- jsou nezvěstní, nebo jejich pobyt není znám,
- byli zbaveni rodičovských práv,
- poskytli písemný souhlas s osvojením po dobu delší než 6 měsíců s dítětem nežijí a bez vážných důvodů se nepodílí na výchově a péči o dítě.

ZPŮSOBILOST A VHODNOST OSVOJITELE

Pokud jde o osobu osvojitele, je specifíkem právního řádu Ukrajiny požadavek minimálního patnáctiletého věkového rozdílu mezi dítětem a žadatelem o osvojení. Ostatní podmínky jsou shodné s českým právním řádem. Žádá-li o osvojení téhož dítěte více osob, zakotvil právní řád Ukrajiny následující pořadí:

- občané Ukrajiny, bez ohledu na místo svého bydliště,
- osoby z rodiny, v níž je dítě umístěno v rámci náhradní rodinné péče,
- osoby, které jsou ochotny osvojit společně sourozence.

Žádá-li o osvojení ukrajinského dítěte více cizích státních příslušníků z více států, přednostní právo na osvojení dítěte mají příslušníci těch států, které uzavřely s Ukrajinou mezinárodní dohody o právní pomoci, konkretizující ustanovení ÚoPD.

SOUHLAS S OSVOJENÍM

Souhlas rodičů s osvojením může být poskytnut až po narození dítěte. Z hlediska formy tohoto souhlasu musí být písemný, dobrovolný, bez získání jakýchkoli výhod, ověřený notářem, případně vedoucím ústavu, kde je dítě umístěno v ústavní péči. Bylo-li dítě ihned po porodu odloženo do ústavu, může být osvojeno nejdříve ve věku dvou měsíců.

NEDOSTATKY PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ UKRAJINY

Ve smyslu výše zmíněných ukrajinských předpisů, musí být žádost o osvojení ukrajinského dítěte podána Středisku pro osvojení dětí Ministerstva vzdělávání Ukrajiny v Kyjevě.¹⁶ Toto Středisko rozhoduje o zařazení žadatelů o osvojení do evidence kandidátů na osvojení. Součástí této žádosti musí být:

- doporučení domovského státu žadatele potvrzující vhodnost a způsobilost této osoby pro osvojení,
- doklady o příjmech žadatele, výdělcích všech příslušníků rodiny, potvrzení banky o ročních příjmech,
- lékařské potvrzení o zdravotním stavu žadatele (žadatelů),
- potvrzení o bezúhonnosti žadatele,
- čestné prohlášení žadatele, že bude-li rozhodnuto o osvojení dítěte, zavazuje se do jednoho měsíce od právní moci rozhodnutí o osvojení přihlásit dítě na zastupitelském úřadě Ukrajině a nejméně jedenkrát ročně poskytovat informace o dítěti a umožnit konzultace zástupce zastupitelského úřadu s dítětem,¹⁷
- závazek žadatele ponechat dítěti nejméně do 18 let jeho věku státní občanství Ukrajiny.¹⁸

Podmínkou pro podání těchto dokumentů je, že musí být přeloženy do ukrajinštiny a tento překlad musí být úředně ověřen na příslušném konzulárním úřadě Ukrajiny. Významnou skutečností je, že platnost těchto dokumentů je omezena pouze na dobu jednoho roku. I když žadatelé o osvojení ukrajinského dítěte splní požadavky stanovené SPPOV a výše uvedenými právními předpisy Ukrajiny, jedná se o řízení velmi zdoluhavé, které zpravidla překročí dobu jednoho roku a žadatelé musí opatřovat zmíněné doklady znovu.

PRAVOMOC SOUDU K ROZHODNUTÍ O OSVOJENÍ

Za nezásadnější problém v praxi lze označit skutečnost, že poté, co Středisko pro osvojení dětí v Kyjevě vydá nezbytný souhlas s osvojením, k rozhodnutí o osvojení již nedojde. Důvodem této skutečnosti je neopodstatněné a právně nepodložené odmítnutí příslušností k rozhodnutí o osvojení ze strany ukrajinské-

¹⁶ Ustanovení čl. 111 Zákona o manželství a rodině na Ukrajině.

¹⁷ Ustanovení čl. 199 odst. 5 zákona o manželství a rodině na Ukrajině.

¹⁸ Ustanovení čl. 199 odst. 1 zákona o manželství a rodině na Ukrajině.

ho soudu. Ukrajinský soud zakládá svoji nepřislušnost na faktu, že dítě se nachází na území České republiky, případně že dítě se na území České republiky již narodilo. A jak je již výše uvedeno, odmítá na daný případ aplikovat SPPOV, která výslovně zakotvila pravomoc ukrajinského soudu k rozhodnutí o osvojení ukrajinského státního příslušníka. Hraničním určovatelem pro stanovení pravomoci soudu k řízení o osvojení je opět státní příslušnost osvojovaného dítěte v době podání návrhu na osvojení.¹⁹ Ve vztahu k Ukrajině se lze převážně setkat s případy osvojení ukrajinského státního občana osvojiteli, kteří jsou českými státními příslušníky než s opačnou situací.

Lze se domnívat, že tento postup je odrazem předchozí mnohaleté praxe před přijetím SPPOV, kdy v těchto případech byla dána pravomoc soudu českého, která byla založena právě na skutečnosti, že dítě žije s osvojitelem na území ČR. Pokud se jedná o situaci, kdy dítě žije mimo území Ukrajiny zákon o manželství a rodině na Ukrajině v části VI. stanoví, že v těchto případech řízení o osvojení probíhá na konzulárním úřadě Ukrajiny ve státě, kde ukrajinské dítě žije. Nezbytnou podmínkou tohoto postupu je souhlas Střediska pro osvojení. Tato právní norma současně stanoví, že za platné by bylo považováno i rozhodnutí soudu státu, na jehož území ukrajinské dítě s osvojitelem žije, pokud by takové rozhodnutí bylo podloženo souhlasem Střediska pro osvojení.²⁰ Ustanovení této kolizní normy nelze aplikovat v případě, že dotčenými státy jsou Česká republika na jedné straně a Ukrajina na straně druhé. Důvodem je aplikační přednost výše zmíněné mezinárodní smlouvy, která zakotvila výlučnou pravomoc ukrajinského soudu k rozhodnutí o osvojení a to i v případech, kdy dítě žije s českým státním občanem v ČR. Nutno podotknout, že se jedná o osvojení s mezinárodním prvkem, nikoli o mezinárodní osvojení ve smyslu definovaném v úvodu této práce.

Z ustanovení SPPOV lze dovodit pravomoc českého soudu k rozhodnutí o stanovení opatrovníka a k předběžným opatřením, která jsou nezbytná pro ochranu dítěte a v jeho zájmu. SPPOV stanoví, že justiční orgán, jehož pravomoc je dána (v našem případě ukrajinský soud) je oprávněn přenechat projednání opatrovnictví justičnímu orgánu druhé strany, za podmínky, že osoba, jíž má být opatrovník stanoven, žije na území tohoto státu.²¹ Zmíněný článek SPPOV současně stanoví, že orgán, jemuž byla věc postoupena k rozhodnutí, není oprávněn rozhodnout o věci samé týkající se osobního stavu osoby. Toto ustanovení potvrzuje výlučnost pravomoci ukrajinského sou-

du k rozhodnutí o osvojení.²² Pokud jde o předběžná opatření v řízení o osvojení, je český soud oprávněn rozhodnout o umístění dítěte do ústavní péče, a o svěřeni dítěte do preadopční péče budoucích osvojitelů. O těchto opatřeních je povinen neprodleně informovat příslušný soud na Ukrajině a svá rozhodnutí mu doložit.²³

Z výše uvedených ustanovení SPPOV zřetelně vyplývá výlučnost pravomoci ukrajinského soudu a nepřislušnost českého soudu k rozhodnutí o osvojení.

Důsledkem této situace je, že ukrajinské děti zůstávají v lepším případě umístěny v preadopční péči českých občanů, v horších případech v ústavní péči. Vlivem všech těchto skutečností zůstávají děti i žadatelé o osvojení v nejistotě, z tohoto stavu jim nevyplývají nároky na žádné dávky státní sociální podpory, zabezpečení, nebo pojištění. U dětí nastávají dále problémy se zdravotním pojištěním, při umístění dětí do mateřské či základní školy.²⁴

Specifikem ukrajinské právní úpravy mezinárodního osvojení je zvýšený zájem příslušných ukrajinských orgánů o děti, které byly osvojeny na území České republiky po jejich osvojení. Osvojené děti zůstávají státními občany Ukrajiny do dovršení 18 let věku. Osvojitelé jsou povinni zástupcům konzulárního úřadu Ukrajiny umožnit dohled nad životními podmínkami a výchovou dětí a kontakt s dítětem. Takový postup jsou povinni osvojitelé strpět do 18 let věku dítěte. Otázkou zůstává, zda takový postup ukrajinských zastupitelských úřadů je v zájmu dítěte, nebo naopak brání jeho plné integraci do nového prostředí.

PŘÍKLAD Z PRAXE

Tento reálný příklad má demonstrovat výše popsaný průběh a časovou souslednost v řízení o osvojení dvou ukrajinských dětí, které se narodily a žijí na území České republiky.

První z dětí, děvče, se narodilo v březnu 2001. Vzhledem ke skutečnosti, že na straně matky nebyly vytvořeny podmínky pro péči o dítě a za současného souhlasu matky dítěte, byla nezletilá na základě předběžného opatření vydaného soudem umístěna na začátku dubna 2001 do kojeneckého ústavu. Současně bylo zahájeno řízení ve věci péče o nezletilou. V daném případě nejprve musel soud zkoumat, zda je dána pravomoc českého soudu k projednání této věci. Jak již bylo uvedeno výše, v souladu s § 2 ZMPS

¹⁹ Ustanovení čl. 36 odst. 3 SPPOV.

²⁰ Znění čl. 199 část 1 a část 2 zákona o manželství a rodině na Ukrajině.

²¹ Ustanovení čl. 26 odst. 1 SPPOV.

²² Ustanovení čl. 26 odst. 2 SPPOV.

²³ Znění čl. 33 odst. 3 SPPOV.

²⁴ NOVOTNÁ, V., PRŮŠOVÁ, L.: K vybraným otázkám osvojování dětí, 1. vydání, Linde, 2004, str. 129.

musel soud nejprve zjistit, zda neexistuje mezinárodní smlouva, která by byla aplikována přednostně. V roce 2001 nebyla ještě Česká republika vázána SPPOV.²⁵ V době rozhodování soudu byla ČR vázána Smlouvou o právní pomoci a právních vztazích ve věcech občanských, rodinných a trestních z roku 1982.²⁶ Ta stanovila, že osvojení nebo jeho zrušení se řídí právním řádem smluvní strany, jejímž občanem je osvojitel v době podání návrhu na osvojení nebo na jeho zrušení.²⁷ K rozhodování o osvojení byla dána pravomoc soudu, jehož právního řádu se použije na daný právní vztah.²⁸ Na základě výše uvedených ustanovení byla založena pravomoc českého soudu.

V květnu 2001, po uplynutí šesti týdnů od porodu dítěte, dala matka dítěte v souladu s ustanovením ZoR²⁹ souhlas s osvojením. Soud v souladu se zjištěným skutkovým stavem a ZoR³⁰ rozhodl v říjnu 2001 o nařízení ústavní výchovy u nezletilé.

Vzhledem k zájmu manželů, českých státních občanů, o osvojení nezletilé, svěřil v dubnu 2002 orgán sociálně-právní ochrany dětí nezletilou do preadopční péče žadatelů.³¹ Opatrovníkem nezletilé byl stanoven OSPOD dle místa obvyklého bydliště nezletilé. Od dubna roku 2002 zůstává situace bohužel stejná. Ačkoli nezletilá byla již ve věku jednoho roku umístěna do rodiny budoucích osvojitelů, k rozhodnutí o osvojení dosud nedošlo. Především z důvodu negativní situace kompetenčního sporu mezi soudy, jak bylo popsáno výše.

Druhým dítětem, které je ukrajinským státním ob-

čanem žijícím v ČR, je chlapec narozený v srpnu 2002. Nezletilý byl na základě předběžného opatření umístěn ihned po svém narození do kojeneckého ústavu. Jeho matka dala po uplynutí šesti týdnů od porodu souhlas s osvojením dítěte. Poté nastala ideální situace v systému náhradní rodinné péče, neboť OSPD již 3 týdny od udělení souhlasu s osvojením (v říjnu 2002) rozhodl o umístění nezletilého do preadopční péče žadatelů o osvojení. Paradoxem zůstává, že ačkoli nezletilý byl již ve věku dvou měsíců v rodině budoucích osvojitelů, k rozhodnutí o osvojení dosud nedošlo.

Je skutečností, že komplikace v řízení o osvojení ve vztahu s Ukrajinou nevznikají v praxi pouze tam, kde je právní úprava nedostačující, ale dochází k nim i v otázkách, které právní úprava postihla výslovně. V důsledku těchto skutečností se nedaří s Ukrajinou navázat bezproblémovou spolupráci kompetentních orgánů. Se zvyšujícím se počtem výše popsaných případů osvojení je třeba položit si otázku, který orgán je příslušný k řešení nastalé situace. Dle SPPOV jsou orgány příslušnými k řešení sporů vzniklých v souvislosti s prováděním této smlouvy ministerstva spravedlnosti České republiky a Ukrajiny. S ohledem na skutečnost, že právní úprava této situace již existuje a hovoří zcela jednoznačně, lze se domnívat, že k řešení by přispělo jednání, případně vyjasnění si sporných aspektů smlouvy pověřenými představiteli obou států. Cílem tohoto článku tak je upozornit na existenci a nutnost řešení problému výše rozvedeného.

²⁵ Tato smlouva byla v květnu 2001 podepsána v Kyjevě a vstoupila v platnost dne 8. 11. 2002.

²⁶ Smlouva uzavřená mezi ČSSR a SSSR, jejichž závazky na sebe nástupnické státy převzaly.

²⁷ V ustanovení čl. 35 odst. 1 Smlouvy.

²⁸ Ustanovení čl. 35 odst. 4 Smlouvy.

²⁹ Dle §§ 63–77 ZoR.

³⁰ Dle § 46 odst. 1 ZoR, „Jestliže je výchova dítěte vážně ohrožena nebo vážně narušena a jiná výchovná opatření nevedla k nápravě nebo jestliže z jiných závažných důvodů nemohou rodiče výchovu dítěte zabezpečit, může soud nařídit ústavní výchovu nebo dítě svěřit do péče zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.“

³¹ V souladu s § 69 odst. 2 ZoR a § 19 odst. 1 písm a) ZSPOD.